

**KESKKONNAMINISTEERIUMI OSALUSTE
VALITSEMISE, ASUTAJAÕIGUSE JA
LIKMEÕIGUSTE TEOSTAMISE ARUANNE
2018. AASTA KOHTA**

Eelarve ja planeerimise osakond

Tallinn 2019

Tulenevalt riigivaraseaduse § 98 lõigetest 2 ja 3 oleme koostanud aruande Keskkonnaministeeriumi valitsetavate riigile kuuluvate või riigi osalustega äriühingute osaluste ning riigi asutatud sihtasutusele seatud eesmärkide täitmise ja järgnevatiks perioodideks seatud eesmärkide kohta.

Aruanne käsitleb 2018. aastal ning osaliselt ka kuni 30. aprillini 2019. a toimunud arenguid.

Väljavõte OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus aruandeosast:

2. Ministeeriumi poolt valitsetavate äriühingute aruanded	4
2.1 OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus.....	4

2.1 OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus

OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus (EKUK) tegevuse eesmärk on keskkonnauuringute läbiviimine, aitamaks kaasa looduskasutuse ja keskkonnakaitse ning sellega seotud majanduse ja sotsiaalsfääri tasakaalustatud arengule. Osühing tagab riigile kuuluva äriühinguna elutähtsate teenuste, välisõhu seire ja kõrgendatud saastatusest tingitud võimalikest ohtudest varajase hoiatamise süsteemi toimimise.

Osühing tagab riigile kuuluva äriühinguna kasvuhoonegaaside (edaspidi KHG) heitkoguste inventuuri, KHG heitkoguste projektsioonide ning poliitikate ja meetmete ning muude KHG heitkoguste ja kliimamuutuste aruannete koostamise korraldamise Eestis ning aruannete tähtajalise esitamise.

EKUK on aastatega arenenud juhtivaks keskkonnauuringuid ja analüüse teostavaks asutuseks, mis tagab tarviliku täpsuse ja kvaliteediga mitmekesiste analüüside asjakohase teostamise Keskkonnaministeeriumi, selle allasutuste, Maksu- ja Tolliametiga ja teiste ametkondade ning järelevalveasutuste töö häireteta kindlustamiseks.

ENERO (*European Network of Environmental Research Organisations*) liikmena on järjepidevalt laiendatud ja süvendatud Keskuse teadus- ja arendustegevusi ning sõlmitud koostööleppeid mitme Eesti ja Euroopa ülikooliga. Koos naaberriikide kolleegidega osaleti mitmes Euroopa Liidu poolt finantseeritavas Interregi teadus- ja uurimisprojekti.

EKUK osaleb Eurachemi Euroopa organisatsioonide võrgustikus, mille eesmärk on rajada süsteem keemiliste mõõtmiste rahvusvahelise jälgitavuse jaoks ning heade kvaliteedipraktikate propageerimine. Eestis vastutab Eesti Eurachemi liikmelisuse eest EKUK koostöös Tartu Ülikooliga. EKUK moodustab koos Tartu Ülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooliga valdkondade ülese infrastruktuuriobjekti Analüütilise keemia kvaliteedi infrastruktuuri, mis kuulub Eesti teadustaristu teekaardile.

EKUK on Euroopa Tollilaborite võrgustiku (Customs Laboratories European Network) liige, mille raames toimub tihe koostöö Maksu- ja Tolliametiga. EKUK osaleb Bonn OSINet naftareostuse identifitseerimise rahvusvahelise ekspertide töögrupi töös, mille eesmärk on soodustada erinevate riikide ekspertide koostööd ja töötada välja ühtne meetodika naftareostuse identifitseerimiseks.

2.1.1 Hinnang majandustegevusele

Aruandeaastal oli EKUK äritulu summas 6 950 tuhat eurot, mis oli võrreldes eelmise majandusaastaga 2% võrra suurem ja oli tingitud keskkonnauuringute nõudluse kasvust. Tulu teenuse osutamisest oli 6 454 tuhat eurot, kasvades võrreldes 2017.a tulemusega 6% ning ületades eelarve prognoosi, milleks oli 5 357 eurot 20% võrra.

Kogu müügitulust teeniti 84% riigi hallatavatele üksustele osutatud teenusest. Majandusaasta kahjumiks kujunes 829 tuhat eurot. Eelmisel majandusaastal oli kahjum 866 tuhat eurot. Arvestusliku kahjumi põhjustavad põhivarade sihtfinantseerimise tulude arvestuse (periodiseerimise) eripärad riigi arvestus- ja aruandluspõhimõtetes. Neto sihtfinantseerimismeetodit kasutades oli majandusaasta kasum 53 tuhat eurot, olles eelneva aastaga võrreldes kasvanud 47% võrra. 2017 a. oli kasum 36 tuhat eurot. Aruandeaastal arvestati tulu põhivara sihtfinantseerimisest summas 74 tuhat eurot (2017 a. 102 tuhat eurot) ja tegevuskulude sihtfinantseerimisest 345 tuhat eurot (2017 a. 556 tuhat eurot). Eelarves planeeriti 2018.a investeeringu mahuks 200 tuhat eurot. Planeeritud investeeringud täideti 105% ulatuses. Kokku investeeriti 210 tuhat eurot. Aruandeaastal pöörati suurt tähelepanu seadmete uuendamisele, kuhu suunati 187 tuhat eurot. Peamised investeeringute valdkonnad 2018. aastal olid F-gaaside käitluskeskuse seadmete uuendamine, seirealade ajakohastamine, laborite analüüsikvaliteedi tõstmine, riiklike kohustuste täitmiseks vajalike amortiseerunud analüüsiseadmete välja vahetamine ning IT valdkonna arendamine.

Seadmetesse investeerimine on toimunud EKUK-i strateegiliste plaanide alusel, mis lähtuvad labori seadmete võimalikku kasutusea prognoosidel. Investeeringute eesmärgiks on tagada EKUK-i tegevuse jätkusuutlikkus EL määruste ning direktiivide täitmiseks vajalike andmete kogumisel.

EKUK keskmine töötajate arv taandatuna täistööajale oli 2018 aastal 160 töötajat vähenedes eelmise aastaga 5 võrra.

Nõukogu hinnangul täitis EKUK 2018. aastaks juhatusele ning organisatsioonile seatud tegevuse eesmärgid. Hindame äriühingu 2018. aasta majandustegevuse kordaläinuks ja edukaks.

2.1.2 Tegevus- ja finantseesmärgid

Tänastele teadmistele tuginedes on EKUK 2019 majandusaasta ärituluks prognoositud 6 061 tuhat eurot ehk 11% vähem kui 2018 majandusaastal. Seejuures müügitulu on prognoositud tagasihoidlikult 5 785 tuhat eurot ehk 10 % vähem. Tegevusülesannete täitmisega kaasnevateks ärikuludeks on kavandatud 6 977 tuhat eurot ehk 10% vähem võrreldes lõppenud majandusaastaga.

Lõppevaks majandusaastaks on prognoositud kahjumit 941 tuhat eurot (2018. aasta lõpetati 829 tuhande euro suuruse kahjumiga).

Investeeringute mahuks on 2019. aastal kavandatud 300 tuhat eurot ehk ligi 43% võrra enam kui 2018. aastal. Investeeringud planeeritakse teostada strateegias toodud tegevusvaldkondades olemasoleva analüüsi ja mõõtevõimekuse ning kvaliteedi tagamiseks.

EKUK finantseesmärgid on esitatud lisas 1.

2.1.3 Seisukoht osaluse kohta

Riik vajab oma ülesannete täitmiseks parimat teadmist keskkonna seisundi ja seda mõjutavate tegurite kohta. Keskkonna seisundi, selle muutuste ja probleemide põhjuste väljaselgitamiseks vajalike analüüside ja uuringute kõrge kvaliteedi tagamiseks kasutab riik kompetentsikeskuse mudelit.

Eesti Vabariik omab 100 %-list osalust ja peab oluliseks riigi osaluse säilitamist EKUK- is järgmistel põhjustel:

- riigi strateegiliste funktsioonide kindlustamine ja rahvusvaheliste kohustuste täitmine keskkonnakaitse- ja järelevalve valdkonnas vajab kompetentset keskkonnauuringutega tegelevat üksust;
- elutähtsa teenusena välisõhu seire ja kõrgendatud saastest tingitud võimalikest ohtudest varajase hoiatamise süsteemi toimimise tagamine;
- tollilabori teenuse tagamine Maksu- ja Tolliametile;
- kõrgekvaliteediliste laborianalüüside võimekus ka valdkondades, millele tavaturul puudub nõudlus, so keskkonnauuringute kompetentsikeskus.

2.1.4 Läbiviidud auditid ja erikontrollid

2018. majandusaasta aruannet kontrollis audiitorühing BDO Eesti AS. Vandeaudiitor Betty Blös'i arvates kajastab raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistest osades õiglaselt OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse finantsseisundit seisuga 31. detsember 2018 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Kvaliteedisüsteem

Keskus on ainulaadne keskkonnauuringuid ning laboratoorseid analüüse teostav organisatsioon Eestis, mis omab mitmekülgset kvaliteedisüsteemi ja on aprobeeritud laiaulatuslikult oma tegevusvaldkondades.

EKUK-i laborite kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemi akrediteerimine Eesti Akrediteerimiskeskuse (EAK) poolt annab klientidele suurema usaldusvääruse EKUK-i analüüsi- ja uurimistulemuste osas.

Ülevaade EKUK tegevuse ulatusest ja kvaliteedis:

- Kaasajastati EKUKi sisest infoturbepoliitikat lähtuvalt ISO/IEC 27001 ja ISO/IEC 27002 standarditest ning RIA IT turbejuhendist ja parimatest praktikatest;
- Jätkati kvaliteeditagamise süsteemi täiustamist, mis tagab tulemuste kõrge usaldusvääruse ning jälgitavuse.
- Läbiti edukalt Eesti Akrediteerimiskeskuse poolt läbiviidud uushindamine ja järelevalve.

EKUKile on väljastatud alljärgnevad akrediteeringud:

- EVS-EN ISO/IEC 17025 nõuetele vastava katselabor keskkonna, toiduainete, alkoholi, gaaside, naftasaaduste ja vedelkütuste proovivõtu ja analüüside, koguste mõõtmise ning pinnase geotehniliste katsete valdkonnas;

- EVS-EN ISO 14065 ja EL nr 600/2012 nõuetele vastav tõendamisasutus kasvuhoonegaaside heitkoguste aruannete tõendamise valdkonnas;
- EVS-EN ISO/IEC 17043 nõuetele vastav pädevuskatsete korraldaja (referentlabori kohustuste täitmiseks).

Viidi läbi kliendiuuring, milles osales 80 klienti. Üldine rahulolu EKUK teenustega oli kõrge – keskmine hinnang 10-palli skaalas oli 8,5 palli. See on küll 0,1 palli madalam 2017. a. hinnangust, kuid jätkuvalt väga hea tulemus. Üldine rahulolu erinevate üksuste lõikes oli 8,3...8,8 palli. Erinevate teenuste lõikes varieerus rahulolu vahemikus 7,5...9,3 palli. Eelmise aastaga võrreldes on keskmine rahulolu teenuste erinevate aspektidega muutunud vähe. Kõrgeima hinnangu pälvis personali pädevus (4,7 palli 5 palli skaalas), samuti suhtlus, meetodikad ja tulemuste kvaliteet (4,6 palli). Madalaima hinnangu said koduleht ja teenuste kiirus (4,2). Samas on need siiski positiivsed hinnangud (enamasti ollakse rahul). Võrdluses teiste laboritega pidas EKUK teenuseid teistest paremaks 55% vastanutest, mis on kõrgeim tulemus alates 2015.a.

2.1.5 Ülevaade korruptsioonivastaste meetmete rakendamisest

Korruptsiooniga kaasnevatest riskidest ja nende ennetamist on arutatud juhatuse laiendatud koosolekul. Siseaudiitor andis ülevaate ärikorruptsiooni mõistest ja nende peamistest liikidest. EKUKi juhatuse ettepanekul läbisid juhatuse liikmed ja osakonna juhatajad e-kursuse mille eesmärgiks oli suurendada riigi äriühingute juhatuse ja nõukogu liikmete korruptsiooniteadlikkust. Kursus võimaldas korruptsiooni valdkonnas rohkem teada saada ja kuidas korruptsiooni ennetada.

Hankekorda täiendati eraldi eetikanõuetega Eesti Keskkonnauuringute Keskuse lepingupartneritele eesmärgiga teavitada töövõtjaid ja nende alltöövõtjaid eetikanõuetest EKUK-i lepingupartneritele, mille järgimine on koostöö eelduseks ning mille mittetäitmine võib olla koostöö lõpetamise aluseks.

Hankekorras kehtestati, et hangete ettevalmistamisel, läbiviimisel ning lepingu sõlmimisel ei või osaleda isikud, kes on või kes on olnud pakkujaga või potentsiaalse pakkujaga sellistes suhetes, mis võib tekitada õigustatud kahtlusi nende isikute erapooletuses. Riigihanke ettevalmistamisel (sh tehnilise kirjelduse ja lähteülesande ning riigihanke alusdokumendi koostamine jms) ning läbiviimisel osaleval või lepingu täitmisega seotud isikul on keelatud väljaspool töökohustusi teostada toiminguid, mis mõjutavad või võivad mõjutada tema enda, tema lähisugulaste, tema abikaasa/elukaaslase või hõimlaste või nendega seotud juriidiliste isikute majandushuve. Võimaliku huvide konflikti ennetamiseks ja tuvastamiseks allkirjastavad hankekomisjoni liikmed erapooletuse ja konfidentsiaalsuse deklaratsiooni.

Siseaudiitor kontrollis äriregistri andmebaasidest juhatuse ja osakonna juhatajate võimalikku ärihuvide konflikti. Ükski juhatuse liige ei olnud äriühingu suhtes konkurent. Puudus huvide konflikt juhatuse liikmete (ning nendega seotud isikute) ja äriühingu huvide vahel.